

Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra veggstokke i bryggerhuset på Vimmervåg, Hidrasund, Vest-Agder, Norge

Bryggerhuset på Vimmervåg , Hidra. Foto: Inger Vågen 2006.

af Birgitte Wendelbo Arentoft
og Claudia Baittinger

Vest-Agder

Bryggerhuset, Vimmervåg, Hidra

Flekkefjord kommune, Vest-Agder fylke, Norge

Omlandsveien 19, 4432 Hidrasund
Koordinater: N 58.23800/E 6.55608 „Decimalgrader“
Gnr/bnr: 18/14

Fylkeskonservatoren i Vest-Agder og Nationalmuseet
Prøveudtagning (09-11-11): Helge Paulsen, Christoffer Christensen og
Niels Bonde
Undersøgt af Birgitte Wendelbo Arentoft
Prøverne er undersøgt med henblik på datering
"Hidraprojekt" (Hidra 19)
NNU j.nr. A9159

Resultatet kan frit anvendes ved henvisning til denne rapport. Kontakt
laboratoriet for yderligere oplysninger mm. (dendro@natmus.dk). Rapporten
kan endvidere downloades fra hjemmesiden www.nnu.dk, under
Dendrokronologi, Rapporter.

Veggstokke fra "Bryggerhus"

10 prøver af fyr (*Pinus sylvestris*) er modtaget til undersøgelse, hvoraf
8 prøver er dateret. Prøverne er udtaget fra 10 "veggstokke" på
forskellige steder af 'tømmerkjernen' i Bryggerhuset enten som skive
eller som borekerne. Prøverne 1-7 er udtaget i 1. etage, prøverne 8-10
i 2. etage (se feltrapport s. 5). Det er muligt at konstatere splintved på
en af boreprøverne.

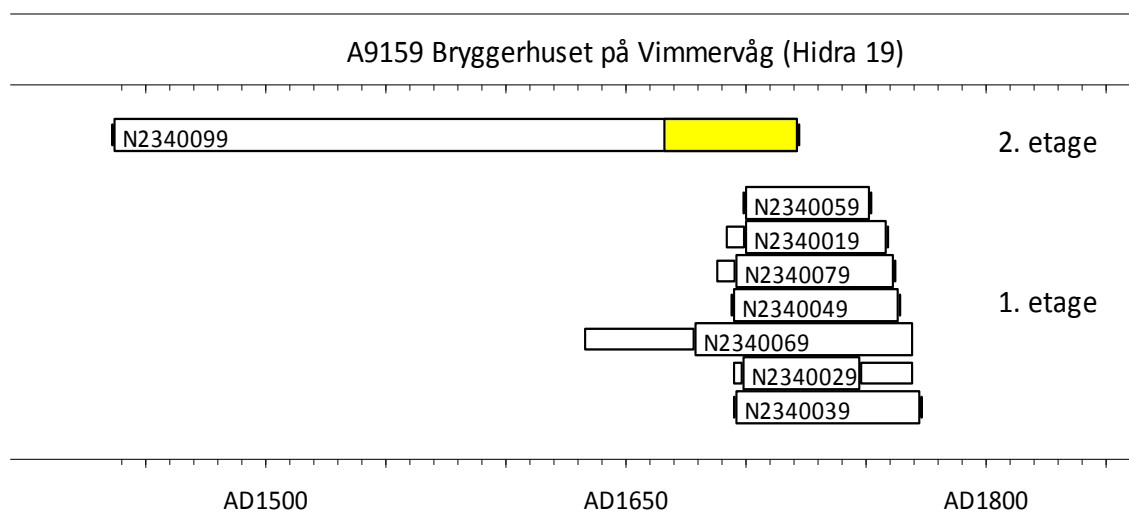
Datering 1. etage

Årringskurverne for de undersøgte prøver er søgt dateret ved hjælp af referencekurver fro fyrretræ fra Skandinavien. Undersøgelsen viser, at 7 af de 8 daterede prøver (**N2340019-N2340079**) stammer fra træer, som er fældet nogenlunde samtidigt. Årringssekvenserne af de pågældende prøver er korte, og indeholder mellem 50 og 92 årringe. Den yngste bevarede årring er dannet i 1774 (N2340039), og træerne, som prøverne stammer fra, er formentlig fældet få år efter 1774 e.Kr.

Datering 2. etage

Prøve **N23240099** indeholder 286 årringe og har 56 år bevaret i splintveddet. Den yngste bevarede årring er dannet i 1723, og træet, som prøven stammer fra, er sandsynligvis fældet nogle årtier før træerne, hvor prøverne N2340019-N2340079 stammer fra.

Det var ikke muligt at datere prøverne **N2340089** og **N2340109**.

Figur 1. Dateringsdiagram. Indplacering af de daterede prøver på en tidsskala. (Den gule signatur angiver bevaret splintved. De små bjælker angiver årringe, som ikke er målt.)

Åringskurverne for de enkelte træprøver krydsdaterer indbyrdes og er derfor sammenregnet til en samlet **middelkurve N234M003**. Den indeholder alle de 8 daterede prøver, er på 337 år og dækker tidsrummet fra 1437 til 1773 e.Kr.

Middelkurven synkroniserer med grundkurver af fyrretræ fra Norge og Sverige. Resultatet vises i tabel 1.

N234M003				
	start	dates	AD1437	
	dates	end	AD1773	
Maepin01	AD1083	AD1992	4.08	Sverige
Superno1	AD781	AD1988	4.50	Nordlige Norge
Nomk0803	AD1345	AD1780	5.27	Aust-Agder
Supersyd	AD1345	AD1864	5.39	Sydligte Norge
Aaseral2	AD1223	AD1879	6.00	Aaseral, Vest-Agder
VAuAaser	AD1353	AD1879	7.20	Vest-Agder uden Aaseral

Tabel 1. Synkroniseringsværdier (t-værdier) med referencekurve for fyrretræ.

Den samlede middelkurve krydsdaterer rigtig fint med grundkurven for fyrretræ fra Vest-Agder (VAuAaser, $t = 7,20$).

Katalog over undersøgte prøver:

\\Birgitte\Hidra 19\N2340019.d

Title : A9159 Hidra 19 Indgang Ø firkant 2 stokk

Raw Ring-width PISY data of 60 years length

Dated AD1700 to AD1759

number of sapwood rings unknown and no bark surface

Average ring width 203.73 Sensitivity 0.20

\\Birgitte\Hidra 19\N2340029.d

Title : A9159 Hidra 12 Indgang V firkant 2 stokk

Raw Ring-width PISY data of 50 years length

Dated AD1699 to AD1748

number of sapwood rings unknown and no bark surface

Average ring width 170.80 Sensitivity 0.22

NNU Rapport 21 • 2013

\Birgitte\Hidra 19\N2340039.d

Title : A9159 Hidra 19 Indgang V firkant 5 stokk

Raw Ring-width PISY data of 78 years length

Dated AD1696 to AD1773

number of sapwood rings unknown and no bark surface

Average ring width 172.53 Sensitivity 0.22

\Birgitte\Hidra 19\N2340049.d

Title : A9159 Hidra 19 Indgang Ø firkant 6 stokk

Raw Ring-width PISY data of 70 years length

Dated AD1695 to AD1764

number of sapwood rings unknown and no bark surface

Average ring width 146.27 Sensitivity 0.25

\Birgitte\Hidra 19\N2340059.d

Title : A9159 Hidra 19 Vindue N firkant 5 stokk

Raw Ring-width PISY data of 53 years length

Dated AD1700 to AD1752

number of sapwood rings unknown and no bark surface

Average ring width 177.68 Sensitivity 0.21

\Birgitte\Hidra 19\N2340069.d

Title : A9159 Hidra 12 Firkant 3 stokk

Raw Ring-width PISY data of 92 years length

Dated AD1679 to AD1770

number of sapwood rings unknown and no bark surface

Average ring width 119.70 Sensitivity 0.27

\Birgitte\Hidra 19\N2340079.d

Title : A9159 Hidra 19 Luge V firkant 7 stokk

Raw Ring-width PISY data of 67 years length

Dated AD1696 to AD1762

number of sapwood rings unknown and no bark surface

Average ring width 168.97 Sensitivity 0.24

\Birgitte\Hidra 19\N2340089.d

Title : A9159 Hidra 19 Ekstra oppe 2 etage stokk under stavlejrret

Raw Ring-width PISY data of 72 years length

Undated; relative dates - 0 to 71

number of sapwood rings unknown and no bark surface

Average ring width 93.54 Sensitivity 0.24

\Birgitte\Hidra 19\N2340099.d

Title : A9159 Hidra 19 Ekstra oppe 2 etage 1 stokk over gulv

Raw Ring-width PISY data of 286 years length

Dated AD1437 to AD1722

56 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 32.21 Sensitivity 0.24

\Birgitte\Hidra 19\N2340109.d

Title : A9159 Hidra 19 Ekstra oppe 2 etage 5 stokk over gulv

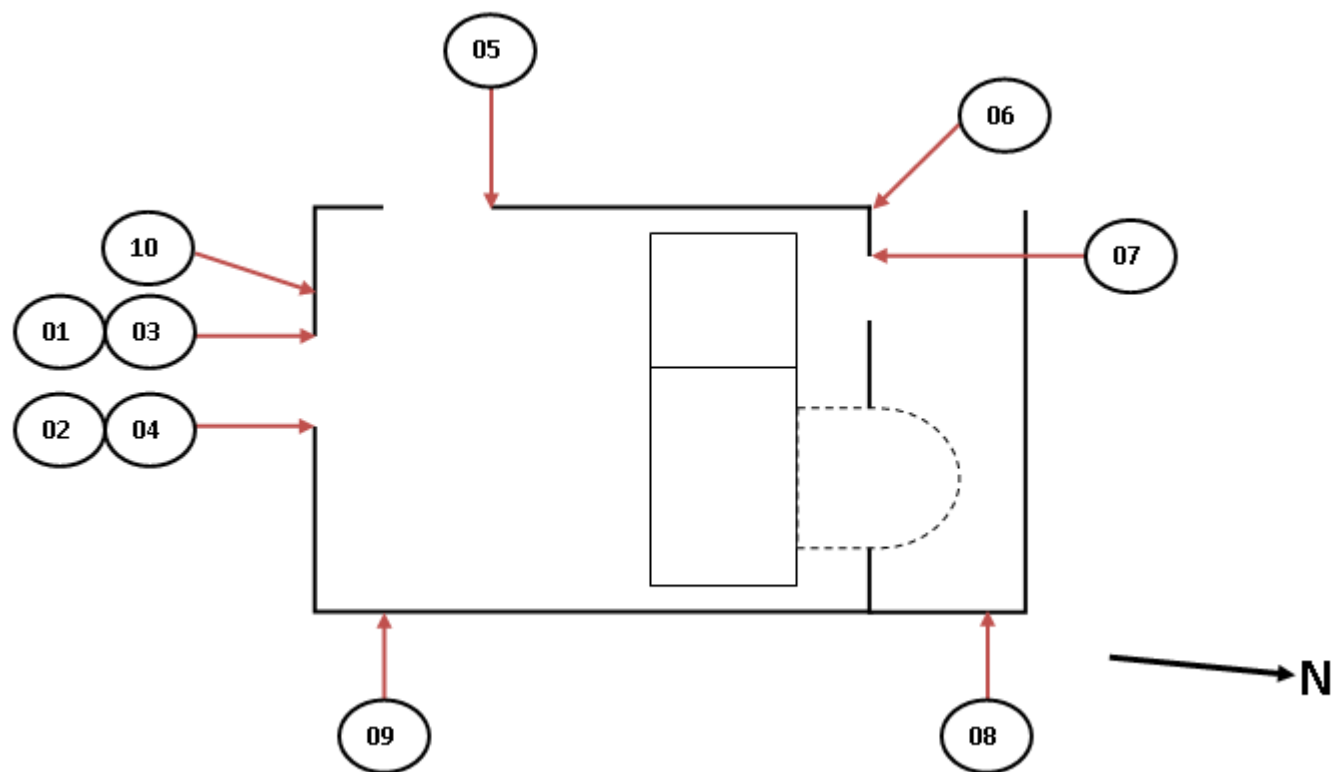
Raw Ring-width PISY data of 61 years length

Undated; relative dates - 0 to 60

number of sapwood rings unknown and no bark surface

Average ring width 92.11 Sensitivity 0.21

Vimmervåg, Bryggerhus (Hidra 19)

Detaljer fra loftet i det nordre rum "sauestillet" (Foto: Inger Vaagen, 2006)

FELTRAPPORT

BYGNINGSVERN FYLKESKONSERVATOREN I VEST-AGDER

Dendrokronologisk objekt:	Vimmervåg, Bryggerhuset (Hidra 19) Omlandsveien 19 4432 Hidrasund
Fylke:	Vest-Agder
Kommune nr.:	Flekkefjord 1004
Gnr/Bnr:	18/14
Koordinater:	N58.23800, E6.55608
Prøvene tatt av:	HP + CC + NB
Dato for prøver:	09.11.11

Prøve nr.	Sted	Rom	Bark	Yte	Bearb.	
01	S-væg	Indgang Ø				Firkant 2. stok (Skive)
02	S-væg	Indgang V				Firkant 2. stok (Skive)
03	S-væg	Indgang V				Firkant 5. stok (Skive)
04	S-væg	Indgang Ø				Firkant 6. stok (Skive)
05	V-væg	Vindue N				Firkant 5. stok (Skive)
06	N-væg					Firkant 3. stok
07	N-væg	Luge V				Firkant 7. stok
08	N-væg	Ekstra oppe 2. etage				Mærke efter gl. Bjælkelag, stok under stavlejet.
09	Ø-væg	Ekstra oppe 2. etage				1. stok over gulv
10	S-væg	Ekstra oppe 2. etage				5. stok over gulv